

DR. J. BRECKINRIDGE BAYNE: UN EROU AL
PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL ÎN ROMÂNIA?

ERNEST H. LATHAM, Jr.*

Titlul prezentării mele se încheie, în mod intenționat, cu semnul întrebării, în semn de incertitudine. Pentru a răspunde la întrebare, se cuvinte să pornim de la semnificația cuvântului erou. Deschid Webster's New Collegiate Dictionary, lucrare americană standard de referință. Notând utilizarea substantivului în greaca veche, apoi uzajul literar modern al termenului, dicționarul ajunge la cea de-a treia definiție: „Persoană de un deosebit curaj și fortitudine”, iar la cea de-a patra definiție, „Personaj central care participă în chip admirabil la o acțiune sau un eveniment de excepție; a persoană considerată model”.

Cele două definiții citate au relevanță pentru paginile de față. Dar, pentru a-l analiza pe Bayne sub acest aspect, se cuvinte să-i prezint viața.

Bayne s-a născut în 28 iunie 1880, la Washington D C, într-o familie a înaltei burghezii. Familia sa își avea originea în timpurile coloniale și includea distinsa ramură a Breckinridgilor din Kentucky. Cel mai marcant membru al familiei, John Cabell Breckinridge (1821-75), a fost vicepreședinte al Statelor Unite, a candidat și la președinție în 1860, a fost numit general în armata Statelor Confederate, a fost rănit în bătălia de la Shiloh și a servit, în cabinetul lui Jefferson Davis, ca ultim secretar de război al Confederației.

Familia reprezenta o deosebită valoare pentru Dr. Bayne, care era membru al Fiilor Revoluției Americane și al Societății Cincinnatus, organizații ale descendenților americanilor care au jucat un rol marcant în Revoluția Americană. Bayne, de altfel, își folosea rareori numele de botez, Joseph, apelând în schimb la al doilea nume, Breckinridge, prescurtat între prieteni și rude ca „Brech”. Atât tată, cât și bunicul lui erau doctori de elită în aria Washington, fiind stabiliți la o plantație de cca. 133 hectare, „Salubria”, în Oxon Hill, Maryland, actualmente suburbie a orașului Washington, D C.

* Statele Unite ale Americii.

Bayne a urmat școli private în zona Washington și un an la Academia Phillips (cu internat) din Andover, Massachusetts, de unde a plecat, cu un an înainte de absolvire și s-a înscris la Facultatea de Medicină a Universității Georgetown. Ca student la Georgetown a fost bun, dar nu spectaculos. A absolvit în 1903 și, după un an de rezidențiat la Spitalul Providence din Washington, s-a asociat practicii medicale a tatălui său, dar acesta care a murit în 1905. Tânărul Dr. Bayne a preluat cabinetul tatălui său și, în 1911, s-a căsătorit cu Olga Roosevelt, al cărei bunic era frate al Președintelui Theodore Roosevelt. Nunta a fost evenimentul social major al sezonului, cu un cortegiul principal de șaisprezece persoane, descris astfel în New York Times „...în ce privește tinerețea și frumusețea, cortegiul a depășit tot ce văzuse Washingtonul de mulți ani”. La o vreme după aceea, mama Olgăi a murit, lăsând fiicei sale o avere considerabilă, astfel că Olga a devenit cunoscută ca una dintre cele mai bogate 10 femei ale Americii. Un an după nuntă, s-a născut fiica lor, Olga Roosevelt Bayne. În 1914, familia lua în posesie o casă încăpătoare la Washington, pe New Hampshire Avenue.

În vara lui 1916, Primul Război Mondial făcea de doi ani ravagii în Europa. La un moment dat, Dr. Bayne a hotărât, intempestiv, să plece voluntar pe Frontul de Vest, alăturându-se corpului medical al Armatei Britanice. Lăsa în urmă casa nouă, soția, copilul mic și o poziție profesională confortabilă, pentru a se angaja în primejdiile și inconvenientele unui război de tranșee, temeinic instalat pe Frontul de Vest. Scriindu-și memoriile aproximativ 28 de ani mai târziu, el nota „modul în care evenimentele excepționale ale timpului aprind imaginația omenirii”, și explica propriul său motiv: „Când ești contemporan cu desfășurarea unor evenimente majore, este natural să ai impulsul de a lua parte la ele. Pe 14 August 1916 plecam de la New York, pe mare, spre Anglia, pentru a mă alătura aliaților în războiul mondial”. Poate că, în această afirmație, Bayne nu spunea întregul adevăr, fiindcă, la scurtă vreme după plecarea lui, soția și fiica s-au mutat în Nevada, unde Olga a inițiat procedurile de divorț. Oricât erau de nobile motivele pentru care pleca la război, Bayne probabil că încerca, în același timp, să scape de o căsnicie nefericită.

Sosit în Anglia fără un plan precis, el a provocat inițial îngrijorarea serviciilor secrete britanice. Încercările sale de a se oferi voluntar în serviciile medicale britanice și canadiene au fost primite cu ezitări și amânări. În sfârșit, l-a cunoscut pe Dr. Fergus Armstrong, care se pregătea să plece în România cu o unitate medicală. Dr. Bayne a fost acceptat ca voluntar în această unitate și, de-a doua zi, pleca pe Frontul de Est. Călătoria spre România a fost lungă și ocolită, cu vaporul în Norvegia, traversând Scandinavia până în Finlanda, apoi spre sud la Petrograd, cu trenul la Kiev - unde au pierdut mare parte din bagaje - și, în fine, pe 7 noiembrie, în miez de noapte, soseau la București.

S-a hotărât ca vorbitorii de engleză să fie ținuti împreună, repartizați la Pavilionul 1 al Spitalului Militar „Regina Elizabeta”.

În momentul respectiv, situația României era disperată. Înaintarea inițială în Transilvania fusese respinsă, iar sperata prindere a dușmanului în clește, prin venirea din Nord a rușilor sub comanda Generalului Brusilov și a forțelor aliate din Sud nu s-a materializat. În schimb, armata română a fost prinsă în clește prin coborârea, dinspre Transilvania, a Feldmareșalului Erich von Falkenhayn și venirea Feldmareșalului August von Mackensen spre nord, din Bulgaria. Bayne vorbește despre șocul lui și al echipei când, pe 27 noiembrie, la doar trei săptămâni de la sosirea la București, au fost chemați la sediul central și li s-a spus să se pregătească de evacuarea imediată a orașului. Un tren special era pregătit să-i ducă la Iași în după-amiaza aceleiași zile. Tot personalul românesc al spitalului avea grade militare, le fel și echipa britanică a Dr. Armstrong, astfel că aceștia trebuia să evite a fi capturați de armata dușmană. Ei sau oferit să-l ia pe Dr. Bayne la Iași, dar el a refuzat: „Pe drumul înapoi la spital, mă obsedau figurile răniților. M-aș fi detestat toată viața, dacă i-aș fi părăsit. Am hotărât să rămân”. Bayne și-a însoțit echipa la Gara de Nord și descrie, în memorii, sentimentele momentului:

„Nu cred că m-am mai simțit niciodată atât de singur ca atunci, fiindcă eram într-o țară străină, unde nici măcar nu înțelegeam limba. Singurii prieteni pe care-i aveam au plecat și eu mă simțeam nepotrivit pentru sarcina care-mi stătea în față. Însă faci ce poți face. Și m-am strecurat cu greu pe străzi înapoi, la spital.

În noaptea aceea n-am dormit aproape deloc. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai fără speranță totul. Mă simțeam singur, îmi dădeam seama că-mi retezasem toate legăturile în afară. Sigur că ar fi fost mai ușor să plec cu ceilalți. Cel puțin aș fi fost înconjurat de prieteni. Dar, până la urmă, nu asta mă preocupa atât de mult, cât sentimentul copleșitor al responsabilității pe care mi-o asumasem. Într-un târziu poate că am adormit, fiindcă ultimul lucru pe care mi-l mai aduc aminte este că mă rugam la Dumnezeu să-mi dea tăria de a aduce alinare răniților”.

Pe Bayne îl aștepta o sarcină herculeană. Era singur la conducerea unui spital militar în care cele 2.000 de paturi erau cu totul insuficiente pentru numărul răniților care creștea pe măsură ce frontul se apropia de București. Răniții erau de mai multe limbi, nu numai români și ruși, dar și germani, austro-ungari, turci, bulgari, sârbi, câțiva britanici și francezi. O problemă a fost să oprească răspândirea, printre pacienți, a dependenței de morfină. A trebuit să formeze, fără întârziere, o echipă de asistență medicală funcțională din doamne ale societății românești, când el nu știa încă românește. A hotărât de la început ca răniții inamici să fie plasați într-un salon separat, dar să primească aceeași îngrijire cu militarii aliați. În timp, Bayne a ajuns la o

anumită afecțiune față de prizonierii ruși, văzându-le stoicismul și gratitudinea; pe nemți îi respecta pentru eroism și supunerea la comandă. Dar pe români îi prețuia în mod deosebit:

„Românul are mai mult temperament. Luptând pe pământul său, el purta neconținut în minte imaginea micii lui case și-și manifesta patriotismul în modul cel mai natural. Militarul român merită întreaga considerație pentru felul în care a înfruntat vicisitudinile copleșitoare. În lupta corp la corp era aproape de neînvingător. N-a putut fi respins decât de artilerie, de mitraliere. Combatanții români, când vorbeau de lupte, descriau atacurile cu deosebită însuflețire. L-am întrebat odată pe un tânăr, care era de fapt învățător, ce crede despre război și mi-a spus: „Războiul e frumos”. Deși pe el însuși războiul, evident, nu-l scutise - era grav rănit - exprima în acest fel starea de spirit a concetățenilor săi”.

Pe 6 decembrie, Bayne a ieșit să vadă armata lui Mackensen ocupând orașul. Când s-a întors la spital, un ofițer neamț aștepta deja să vadă pacienții germani. Poate din recunoștință pentru felul în care Bayne a îngrijit răniții nemți, ocupanții i-au îngăduit, pentru o vreme, ca el să-și continue activitatea aici. Mai mult încă a contat, probabil, și faptul că americanii nu intraseră în război. Ultimul lucru pe care să-l vrea nemții era să provoace, purtându-se prost cu un doctor american. În această lună decembrie războiul de pe Frontul de Vest stagnează în noroaie și Germania se teme că intrarea Americii în război ar înclina balanța spre câștigul aliaților, ceea ce, într-adevăr, s-a și întâmplat, în 1918.

La începutul lui ianuarie nemții au ordonat întregului corp diplomatic ce se afla încă în București să părăsească orașul, iar ministrul american, Charles Vopicka, i-a oferit lui Bayne un loc în trenul special. Bayne a refuzat din nou să-și abandoneze pacienții și a rămas în capitală. În aceeași lună, germanii i-au pus în vedere să evacueze spitalul. El a găsit clădirea părăsită a unei mănăstiri de maici și a pus aici în funcțiune un spital pentru 120 de pacienți aliați grav răniți. Nemții au refuzat să-l lase să ia echipament medical, dar el prevăzuse că așa se va întâmpla și a sustras din timp materialele de care avea nevoie. Începând a doua fază a activității lui în România, putea privi cu mândrie la cele două luni cât fusese la spitalul militar, fiindcă în această perioadă făcuse circa 11.000 de pansamente și 271 de operații necesitând anestezie generală. Cifrele nu cuprind și numeroasele intervenții cu anestezie locală, abcele deschise, fracturile tratate.

La începutul verii situația era radical schimbată sub mai multe aspecte. Statele Unite declaraseră război și se pregăteau să se alăture aliaților pe Frontul de Vest, iar ca rezultat statutul lui Bayne ajunsese, din cel de neutru, la acela de inamic străin. Între timp, cei mai mulți din cei 120 de pacienți români erau vindecați și, ajutați de Bayne și personalul lui, scăpaseră de prizonierat la nemți și se întorseseră acasă. Noi răniți nu apăreau, fiindcă războiul se mutase la sute

de km spre nord-vest, în Moldova, se pregăteau marile bătălii din vara anului 1917. Bayne a închis spitalul și a transferat pe cei câțiva pacienți pe care-i mai avea la alte spitale din București. El și personalul lui s-au oferit să meargă la Giurgiu, pentru a combate epidemia de tifos, dar Prințul Barbu Știrbei nu le-a acceptat oferta. În acest moment, după opt ani de muncă neîncetată, istovitoare, sub stres, Bayne a acceptat invitația de a merge în vacanță, să se odihnească, la o moșie din satul Cloșani, vreo zece km spre nord de Baia.

Vacanța i-a fost întreruptă într-o zi de larma unei înmormântări dintr-un sat vecin. Bayne a căutat să vadă despre ce e vorba și a descoperit că satul fusese atins de o epidemie de holeră. Neavând medicamente la dispoziție, ce a putut face a fost să-i instruiască pe țărani privind igiena, prepararea cu grijă a alimentelor și izolarea bolnavilor. În timp, boala a fost stăvilită, dar și Bayne a ajuns la capătul norocului. Se plimba în pădure într-o zi, când i s-a declanșat lui însuși holera. S-a întors cu greu acasă, având mari dureri și toate simptomele bolii, pe care a contractat-o ajutând țărani bolnavi. Preotul anglican Herbert Cullis, rămas pe lângă Bayne din zilele spitalului militar, l-a găsit mai târziu pe doctor în stare de inconștientă, cu hemoragie. Cullis l-a îngrijit o săptămână, cât Bayne a fost fie inconștient, fie cuprins de spasme dureroase și incapacitatea de a digera hrană ori lichide.

După ce și-a revenit suficient, s-a întors la București. Dar era încă prea slăbit ca să lucreze și a acceptat invitația unei persoane din vechea lui echipă medicală, să meargă să se recupereze la moșia de vreo 800 ha de la Dobrovici, în sudul României, la confluența a trei sate: Bâldana, Prisaca și Fundați. După o călătorie pe frig, la începutul iernii 1917-8, călătorie încă și mai neplăcută din cauza birocrăției autoritare a nemților, Bayne a sosit la destinație, găsind oamenii locului grav subnutriți, din cauza rechiziționărilor excesive de carne și grâne impuse de germani, situație agravată de faptul că aceștia ordonaseră, în plus, ca vârstnicii și copiii să lucreze la câmp, fiindcă bărbații în putere erau în armata română și majoritatea adulților fuseseră luați la muncă în zonele unde aveau germanii nevoie de ei. Peste toate, în fiecare sat bântuia o epidemie sau alta. Alături, la Fundați, era variolă, la Bâldana tifos.

Așadar Bayne și-a continuat îndată eforturile printre țărani bolnavi. În perioada aceasta a avut el însuși un edem acut în gât, care-l asfixia. A fost silit să se opereze singur. Folosind un ciob de oglindă și fără anestezie, și-a crestat, cu scalpul, omușorul și mai multe zone ale palatului moale. Asta i-a ușurat pe loc respirația. A revenit la munca obositoare și primejdioasă la care se angajase: a impus carantină, ceea ce însemna să despartă membrii familiei care se opuneau la asta, a instruit țărani superstițioși în reguli de igienă și, cu mijloace precare, a reușit să elimine păduchii prin raderea părului de pe cap și corp. Această din urmă operațiune a întâmpinat opoziția vigoasă a femeilor de la țară, astfel că Bayne le-a dat exemplu personal, răsându-și și el capul.

Până în iunie 1918, Bayne a reușit să stingă epidemiile, când a fost convocat la București și informat că autoritățile germane organizau un tren spre Elveția neutră, pentru persoanele indezirabile pe teritoriul României ocupate, printre care politicianul conservator Dumitru „Take” Ionescu, un fervent pro-aliat. Bayne a plecat cu \$ 200, care i-a împrumutat de la Crucea Roșie, precum și cu Ordinul Steaua României cu spade încrucișate, pentru „deosebită abnegație și competență”. În această formă, cu spade, distincția era acordată unui militar, nu unui civil. Decorația i-a fost acordată din ordinul Regelui Ferdinand, care aflase de munca lui Dr. Bayne în România ocupată.

Bayne s-a oprit în Elveția cât să-și înnoiască pașaportul și a întârziat apoi la Paris și Londra, pentru a raporta serviciilor secrete despre situația din România. A sosit în port la New York pe 14 august. A dictat la Departamentul de Stat un raport de 7 pagini jumătate despre starea războiului în România, apoi a călătorit mai departe la Reno, Nevada, pentru a-și finaliza divorțul și a stabili condițiile de custodie pentru fiica sa. Revenind la Washington, a făcut demersuri să intre în corpul medical al armatei americane, în speranța de a se întoarce pe frontul de vest. Dar armistițiul din 11 noiembrie a eliminat această perspectivă. În aceeași toamnă, însă, Bayne a primit o telegramă de la Colonelul Henry Anderson, care fusese comandantul unității de Crucea Roșie Americană la Iași, în timpul războiului, iar acum era la Paris, Comisionar pentru Balcani. Anderson alcătua echipele de Cruce Roșie pe țări, în zona Balcanilor. Cunoscându-l pe Bayne, care avea experiența României, care știa cutumele locale, vorbea românește și avea contacte în țară, acesta i-a oferit un post în unitatea Crucii Roșii pentru România. Bayne a telegrafiat acceptul său și a început să se pregătească de plecarea în Europa.

A sosit la Paris pe 13 decembrie, ca să fie instruit în privința viitoarelor lui responsabilități, începând, astfel, cea de-a patra și ultima lui aventură românească. Cu grad atribuit de maior, Bayne a fost trimis în România imediat, ca să pregătească venirea Comisiei pentru România, formată din peste 100 de americani. Primele lui două îndatoriri au fost să găsească locuințe, mai ales în București, pentru echipa de americani și să organizeze spații de depozitare la un port la mare, pentru a primi tonele de alimente și materiale medicale ce urmau curând să sosească. Pentru a ajunge în România, Bayne a călătorit cu vaporul, trenul, autobuzul, camioane de ocazie și căruțe cu cai. Pe vremea friguroasă de iarnă a acelor zile, a dormit mai ales în vagoane de marfă, luptând cu păduchii și inspectorii feroviari. Când a sosit, în sfârșit, la București și s-a dus la cineva din fost lui echipă, nu făcuse baie, nu se bărbierise și nu dormise într-un pat cald de trei săptămâni.

Dr. Bayne a pornit apoi la muncă în stilul său energic și eficient. S-a ajuns la concluzia că Galați este portul cel mai potrivit pentru a descărca marile cantități care erau deja pe drum spre România. Pentru cazarea americanilor, a

fost rechiziționat un hotel de pe Calea Victoriei. Împreună cu Departamentul Sanitar Român, Bayne a întreprins un studiu ca să determine zonele cu cele mai mari lipsuri. În sfârșit, trebuia să vadă și să angajeze personal de serviciu, bucătari, șoferi și alte persoane de sprijin logistic. Eforturile lui preliminare au făcut posibil ca misiunea în România să-și poată începe operațiunile imediat după sosire.

Pe baza unui studiu anterior, Bayne a determinat că la Bilciurești, în județul Dâmbovița, la NV de București, unde era în toi o epidemie de tifos, va fi cartierul lui general. Ca și înainte, era vorba de o arie triunghiulară, cu spitale deschise în Cojasca, Titu și Voinești, o suprafață de circa 300 km² și 42 sate. Spre deosebire de experiența anterioară de la Bâldana, acum avea la dispoziție tot echipamentul și toate materialele necesare.

Preocuparea imediată a fost hrana, fiindcă armata ocupantă răsese țara de bunuri prin rechiziții, iar foamea amenința să se instaleze grav înainte de prima recoltă de după război, în vara și toamna anului 1919. Pentru a răspunde acestei necesități urgente, au fost instalate cantine care oferea mâncare gătită. Apoi, mari cantități de semințe au fost distribuite țăranilor, pentru a-i ajuta să cultive și să obțină viitoarea recoltă.

Răniții de război nu mai formau categoria majoritară a pacienților, dar se distribuiau și montau proteze. Principala preocupare erau măsurile de igienă și bolile molipsitoare exacerbate de subnutriție: holera, tifosul, tuberculoza, febra tifoidă și gripa spaniolă. Și acum era dificil de impus carantina. De multe ori ajungeau să scoată bolnavii din casă cu forța, ori cu ajutorul preotului, primarului, învățătorilor și, unde exista, a jandarmeriei: bolnavii erau fie convinși, fie siliți să meargă la spital. Tunsul părului, ca să poată elimina păduchii, întâmpina, evident, aceeași rezistență.

După ce a oprit epidemia de tifos, Bayne și-a mutat cartierul general la Voinești. Aici a primit un spital de campanie mobil, echipat complet cu 200 paturi. Fusese proiectat pentru Crucea Roșie americană pe frontul italian, terminat abia după război și oferit Reginei Maria, adus în România, fiindcă armata română era în acel moment angajată în luptă împotriva Ungariei lui Bela Kun. Bayne a fost numit comandantul spitalului de campanie. La o zi după ce spitalul a fost adus la Voinești, Regina Maria, mereu fascinată de lucruri noi, a venit să-l vadă, astfel că Dr. Bayne a avut din nou ocazia s-o întâlnească. A doua zi, pe 4 august 1919, spitalul de campanie a fost demontat, împachetat și dus la Târgoviște, cu Bayne. Cum erau în drum spre frontul maghiar, a sosit știrea că armata română a intrat în Budapesta, Bela Kun a fugit la Viena, regimul sovietic ungar se spulberase.

Rechemat la București, Bayne a fost trimis în Basarabia, pentru a face un raport asupra condițiilor și necesităților medicale de aici. Acesta a fost finalul aventurii sale românești, punct culminant al celor doi ani și jumătate de

implicare într-un moment dificil al țării. Epidemiile erau învinse, recoltele se coceau pe câmp, nu mai rămâneau prea multe de făcut pentru reprezentanții Crucii Roșii Naționale Americane trimiși aici. Aveau acum să predea inventarul lor Crucii Roșii Române și să se pregătească de plecare.

Adăugând la distincția acordată Dr. Bayne cu un an înainte și, iar, în „dorința de a răsplăti meritele” sale, Regele Ferdinand i-a mai acordat „Crucea Regina Maria”, Clasa I.

În seara dinainte de a părăsi România, Bayne s-a dus, cu șoferul lui, la Voinești, să-și ia rămas bun de la spital. Doctorul i-a dat drumul șoferului și el a urcat pe treptele clădirii ce debordase de viață câtă vreme era centru medical și cantină. Acum era o casă părăsită. Se însera și Bayne a avut aici răgazul să-și contemple reacția la despărțire. Ultimele paragrafe ale memoriilor sale vorbesc despre acest moment:

„În lumina mereu mai scăzută a serii, priveam conturul Carpaților coborând, ei care, în vasta lor dimensiune, au oferit de-a lungul vremii adăpost în restriște. Sunt munții ce-au ocrotit copilăria acestor oameni plini de vigoare, pe care natura i-a învățat rostul vieții. Acești munți poartă și amintirile mele. Stăteam acolo privind și știam că-mi va fi dor de mica țară a cărei soartă am împărtășit-o. Mă întrebam, ce destin ciudat m-a adus în acest loc?”

Se făcuse acum rândul meu să plec. Într-un fel, poate nu era ciudat să fiu singur aici, să fiu eu ultimul, fiindcă venisem ca străin”.

În 1919, la sfârșitul verii, Bayne pleca definitiv din România și n-avea să mai revină. A călătorit, fără grabă, traversând Europa post-război și a ajuns la New York pe 10 octombrie. Reinstalarea la Washington n-a fost tocmai ușoară pentru Bayne, nici personal și nici profesional. În deceniul de după întoarcere, și-a schimbat locuința și serviciul de mai multe ori. Renunțând la practica privată în jur de 1927, Dr. Bayne s-a angajat pe un post de doctor asistent la unitatea medicală pentru transportul feroviar de la Washington, Union Station, unde un an mai târziu este numit medic șef. În 1936, Bayne se căsătorește cu d-na Edith Jenkins Jones, văduvă și își stabilesc domiciliul în Washington, strada 24 Street NW Nr. 1827. Weekendurile, sărbătorile, reuniunile de familie și le petreceau, însă, la plantația „Salubria” din Oxen Hill, Maryland.

În 1939 Bayne s-a retras din practica medicală, pentru scurt timp, fiindcă în al Doilea Război Mondial a fost voluntar fără plată al Pentagonului. În această perioadă și-a publicat memoriile despre timpul petrecut în România, *Bugs and Bullets* (New York: Richard R. Smith, 1944), volum care mi-au fost de mare folos în elaborarea lucrării de față.

Dr. Bayne a murit la vârsta de 83 de ani, în 23 februarie 1964, acasă la Washington. Slujba la mormânt a avut loc în cimitirul parohial al familiei, Sf. Barnabus din Oxon Hill, Maryland, unde se află și mormintele strămoșilor lui.

După ce am stabilit datele biografice ale Dr. Bayne și experiența sa în România, ne putem întoarce la întrebarea de la începutul lucrării de față: a fost Bayne un erou al Primului Război Mondial în România?

După definiția termenului, ca „persoană de un deosebit curaj și fortitudine”, datele pe care le avem ar cere niște precizări. Curajul și fortitudinea sunt virtuți importante. Curajul personal l-a însoțit pe Bayne în mai toate activitățile sale din România, considerând că s-a expus, fără precupețire, la riscuri letale. Într-un moment al șederii sale în țară, viața i-a fost direct amenințată de holera pe care a contractat-o în 1917, îngrijind bolnavii. Nu a avut arma în mână niciodată, în perioada cât a stat în România. Când a fost, de două ori, aproape de focuri de armă, nu era el cel vizat. În 1917 se afla la o petrecere în București, sub ocupație germană, când oaspeții au început să intoneze cântece patriotice ale aliaților, inclusiv Marseilleza. Un ofițer german încartiruit în vecinătate s-a simțit ofensat și a tras un glonț pe fereastră. Apoi, în 1919, aflându-se în Basarabia, Bayne s-a dus să înoate în Nistru, dar santinela de pe malul de est a tras două focuri de avertizare.

Noțiunea de fortitudine oferă, însă, o perspectivă semnificativă. Definită ca „fermitate a minții în fața primejdiei ori adversității; rezistență hotărâtă”, pare a caracteriza cu exactitate atitudinea lui Bayne și când a fost director la două spitale în București și când, la țară, a făcut efortul de a rezolva grave probleme ale țăranilor cu un minim de resurse.

Românii doar pot determina dacă Bayne este un erou pentru ei, însă dovezi convingătoare în acest sens există cu evidență.

Traducere de **Ioana IERONIM**

J. BRECKINRIDGE BAYNE. AN AMERICAN DOCTOR
ON THE ROMANIAN FRONT, 1916-1919

Abstract

Dr. Breckinridge Bayne arrived in Bucharest exactly 100 years ago, in November 1916. He volunteered his service as a surgeon, after Romania had entered the war. He operated on the wounded while the war was raging close by and saved many lives. He also worked to contain typhus and cholera epidemics in Romanian villages. He stayed with his seriously wounded patients under the German occupation, even when he had to open a new hospital for them in Bucharest, as the only doctor, without any qualified staff.

An inspiring story from WWI.

American historian and diplomat Ernest H. Latham Jr. rediscovered this fascinating figure, the American physician Bayne, and, with him, a most dramatic fragment of Romanian history.